Pokračujeme ďalej

Taký, aký sme tu ešte nemali. Zlomový. Turbulentný. A mimoriadne tragický. Aj takýmito prívlastkami by sa dal charakterizovať uplynulý rok 2018, ktorý ovplyvnil dianie snáď v každej jednej sfére nášho života. Tragické udalosti súvisiace s vraždou investigatívneho novinára Jána Kuciaka a jeho snúbenice výrazne zasiahli aj agropotravinárske odvetvie na Slovensku. S udalosťami, ktoré sa nedali naplánovať a predvídať, sa muselo vysporiadať aj nové vedenie Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory, ktoré si v máji 2018 zvolili delegáti XXXI. Valného zhromaždenia SPPK. S predsedom SPPK Emilom Machom sme sa preto prirodzene rozprávali aj o jeho hodnotení roka 2018 v kontexte s dramatickým vývojom v krajine.

- ***Pred rokom Vás delegáti XXXI. Valného zhromaždenia Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory zvolili za nového predsedu najväčšej agropotravinárskej samosprávy na Slovensku. Ako spätne hodnotíte uplynulých 12 mesiacov vo funkcii?***

„Hodnotím ich ako mimoriadne náročné, turbulentné a plné nových výziev a to aj vzhľadom na to, čo sa všetko stalo v predchádzajúcich dvanástich mesiacoch. Nikdy by som si nepomyslel, že toto obdobie bude patriť medzi najnáročnejšie v mojom doterajšom profesijnom živote. Keď som kandidoval na post predsedu najväčšej agropotravinárskej samosprávy na Slovensku, v mojom prejave som hovoril o prioritách pre odvetvie, ktoré som chcel okamžite riešiť. Pôvodné plány však museli ísť načas bokom, pretože sme pokračovali v obhajobe práce všetkých slušne podnikajúcich poľnohospodárov. Namiesto zvyšovania kreditu slovenských výrobcov potravín odvetvie čelilo všeobecnému označeniu agromafia, agrobaróni či mafiánske spolky. V takejto nepriaznivej atmosfére sa nedalo dobre pracovať. Dookola sme vysvetľovali, že poľnohospodári sa nesmú deliť na malých a veľkých. Existuje len jedno delenie, a to na aktívnych a tých, ktorí zneužívajú dotačný systém a obohacujú sa dotáciami na úkor tých druhých. Ale aj inak povedané: podporujme tých, ktorí produkujú, prinášajú pridanú hodnotu a zamestnanosť na vidiek a na tých, ktorí sa len vezú na zle nastavenom systéme podpôr, ktoré sú, žiaľ, odviazané od produkcie.“

- ***Myslíte si, že sa podarilo verejnosti aspoň sčasti vysvetliť, že nie malí a veľkí, ale skutočne poctiví poľnohospodári, ktorí vyrábajú s pridanou hodnotou a ľudia, ktorí zneužívajú dotačný systém?***

„Doba, ktorú žijeme, nám v tom paradoxne do určitej miery pomohla. Aj napriek tomu si však myslím, že skutočnú hodnotu významu slova poľnohospodár – potravinár, a je jedno, či hospodári na malej výmere alebo veľkej, ešte spoločnosť úplne nepochopila a nedocenila. Stane sa tak až vtedy, keď verejnosť, spotrebitelia, budú automaticky siahať po domácich potravinách, keď nám nebude vadiť pach maštaľného hnoja na poli, traktory na cestách spomaľujúce premávku a keď budeme viac variť zo slovenských potravín v reštauráciách, nemocniciach a školách. A na to nám nestačí len jeden rok záujmu o agropotravinárstvo, navyše vyvolaného najmä tragédiou, smrťou novinára. K tomu, aby sme zažívali väčšiu spoločenskú úctu a dovolím si povedať, že aj obdiv, potrebujeme viac. Potrebujeme zmeniť vnímanie celej jednej generácie spotrebiteľov a to nedosiahneme v priebehu pár mesiacov. Dôležité je, že sme začali konať. Do určitej miery nám v tom pomáhajú aj masívne potravinové škandály v Európe a vo svete, ale ruku k dielu musia priložiť aj politici ďalšími správne pripravenými systémovými zmenami a v neposlednom rade aj my, poľnohospodári a potravinári väčšou angažovanosťou a spájaním sa. A to nehovorím len o spájaní sa do tak žiaducich odbytových združení, ale aj o spájaní sa v hodnotách a myšlienkach. Na tom musíme ešte výrazne popracovať.“

- ***Ako?***

„Zjednocovaním našich vzájomných postojov. Vzájomnými diskusiami. A pokojne, nech sú aj búrlivé, to situácii len prospeje. Nie som naivný, aby som si myslel, že každý s každým poľnohospodárom musí súhlasiť. Ale hlavné myšlienkové prúdy musíme mať spoločne zladené, na jednej vlnovej dĺžke. Snahe o silnejšie postavenie agropotravinárstva na Slovensku neprospieva, ak tu máme obrazne povedané dvesto rôznych organizácií, ktoré obhajujú poľnohospodárov a potravinárov. Stále sa

pýtam, akú majú tie ktoré organizácie zastupiteľnosť a relevantnosť? Akých členov obhajujú a pri akej výmere? Nemôžeme sa len drobiť a deliť. Prirovnám to k orchestru, ktorý musí ušiam znieť kompaktne, harmonicky. Momentálne nám to škrípe a nástroje sú rozladené.

Aj preto sa snažíme na jednej strane viac rozprúdiť verejnú mienku, aby vyvolaný mediálny tlak v oblasti agropotravinárstva nepoľavil. Na druhej strane rokujeme s politikmi. A rovnako intenzívne diskutujeme aj s našimi členmi, poľnohospodármi, potravinármi. Do verejnej debaty zapájame aj ďalšie agropotravinárske samosprávy, či už združené v Rade poľnohospodárskych a potravinárskych samospráv SR alebo máme snahu viesť odborný, korektný a slušný dialóg aj s organizáciami, ktoré nie sú členmi RPPS.

- ***Čo Vás rok vo funkcii predsedu SPPK naučil a čo Vám vzal?***

„Určite mi vzal časť voľného času a priestoru na súkromný život. S tým som ale automaticky počítal, takže vnútorne som nastavený na mimoriadne aktívny dvojnásobný pracovný režim, keďže okrem tejto funkcie riadim aj podnik v Trnave. Rok na stoličke predsedu SPPK ma naučil opäť trochu inej dravosti a zároveň aj diplomacii pri vyjednávaní. Získal som alebo som aj upevnil dôležité kontakty na domácej a zahraničnej pôde, vďaka ktorým sa snažíme s vedením komory a ľuďmi na Úrade SPPK v Bratislave napĺňať priority odvetvia. Naučil som sa viac čítať medzi riadkami z toho, čo sa povie za rokovacím stolom a z toho, čo by malo platiť vo výslednej podobe. A určite s úsmevom povedané, viac som spoznal bratislavské, viedenské a bruselské letiská a pocit, aké je to stáť pred zapnutými televíznymi kamerami.

- ***Pravdou je, že čím ďalej, tým viac sa aj v poľnohospodárstve dostáva k slovu lobing. Do akej miery vníma, resp. pochopila poľnohospodárska a potravinárska verejnosť nutnosť lobingu aj v chlebovom odvetví?***

Stále nedostatočne. Netajím sa tým, že jednou z mojich úloh je aj stretávať sa s politikmi a lobovať v Bruseli, Bratislave, na hocijakom mieste za lepšie postavenie slovenských poľnohospodárov a potravinárov. Lobing je legálna činnosť, je to v užšom zmysle slova proces ovplyvňovania zákonodarcov, ministrov a iných štátnych úradníkov, prípadne hospodárskych subjektov za účelom presadiť spoločný záujem agropotravinárov. Jeho nevyhnutnosť priniesla doba, ktorú žijeme. Snažíme sa o obrodu chlebového odvetvia, snažíme sa ovplyvniť pripravovanú Spoločnú poľnohospodársku politiku po roku 2020. Je preto nielen prirodzené, ale priam nevyhnutné, aby bol predseda najsilnejšej agropotravinárskej samosprávy lobistom a aby sa stretával aj s politikmi, či sa to už niekomu páči alebo nie.

Veď sa len pozrime do západnej Európy: silné agropotravinárske krajiny majú silnú podporu a lobing zdola, priamo od výrobcov potravín. Štátnu pomoc nezvýšime v kancelárii RPPK alebo na Úrade SPPK, ale oficiálnymi a neoficiálnymi diskusiami na ministerstvách, verejných fórach a v kanceláriách parlamentu či úradu vlády. Aj toto je jedna z mojich úloh. Musíme predsa presvedčiť politikov, aby upravili v kolónke štátneho rozpočtu a štátnej pomoci v agropotravinárstve číslicu smerom nahor. A na to im potrebujem povedať aj to, čo za to. Akú protihodnotu prinesie finančne posilnené odvetvie pre tento štát a spoločnosť, napríklad zdravotníctvo a školstvo. A na to zase potrebujem mať vytvorené profesionálne zázemie v Úrade SPPK, ktorého zamestnanci mi pripravujú odborné podklady, prezentácie, cestujú do zahraničia, porovnávajú vývoj na európskom trhu, zbierajú oficiálne aj neoficiálne informácie k množstvu tém, s ktorými potom denne pracujeme. Samozrejme, nejde to bez spolupráce s Predstavenstvom SPPK, regionálnymi komorami a našimi

zväzmi a združeniami. Aj preto sme nastúpili, nazvem to na cestu vnútornej obrody SPPK a jej finančného posilnenia. Bez toho sa nikam ďaleko nedostaneme. Položím otázku: „Chceme, aby nás zhltol spoločný, no dravý európsky trh?“ Odpoveď nech si dá každý sám.“

- ***Minulý rok bol pre agropotravinárske odvetvie charakteristický množstvom nových tém. Niektoré sa dotiahli do úspešného konca, niektoré sú tesne pred finále. Spokojnosť z Vašej strany?***

„Pri bilancii vlaňajšieho roka musíme, či chceme alebo nie, vychádzať z mimoriadne dôležitej premisy: Slovensko a aj poľnohospodári ako celok dostali vlani od spoločnosti silnú facku. Prechádzame obrodením a snažíme sa ako spoločnosť nájsť nielen pravdu, ale aj väčšiu solidaritu, porozumenie, spolupatričnosť a vhodné nástroje na zmenu stavu roky podceňovaného odvetvia. Sme za to, aby sa na jednej strane odkryli všetky karty. Na druhej strane robíme všetko preto, aby dosiahli naši poľnohospodári a potravinári väčšiu konkurencieschopnosť v európskom priestore.

Nemôžeme byť krátkozrakí, naivní a tvariť sa, že dôsledky dlhoročnej stagnácie odvetvia v podobe 40% zastúpenia potravín na pultoch obchodoch napravíme za pár mesiacov. Pevne veríme, že prijaté rozhodnutia od minulého roka sa ukážu ako správne rozhodnutia. Myslím si, že nikto nepochybuje o tom, že potrebujeme viac podporiť živočíšnu a špeciálnu rastlinnú výrobu. A tak tu máme zelenú naftu. Mať poľnohospodára v Rade Slovenského pozemkového fondu? Ešte pred pár rokmi čistá utópia, rovnako ako znovuzrodenie komplexných pozemkových úprav, ktoré táto krajina, investície v nej a pokoj medzi poľnohospodármi potrebuje ako soľ. Ideme sa vrátiť k preplácaniu nákladov na likvidáciu kadáverov, na poistenie plodín. Štát prijal niektoré zásadné legislatívne kroky, ktoré smerujú k zlepšeniu postavenia dodávateľov v potravinovom reťazci.

Takže odpoveď na Vašu otázku znie: keď porovnám krátkosť obdobia, množstvo tém, ktoré sme otvorili a ktoré sa uzavreli, tak áno, som spokojný. Právom preto hovoríme o minulom roku, že bol prelomový. Jedným dychom však dodávam, že v aktivitách pokračujeme ďalej. Úloh je veľa,

konkurencia v Európe vysoká.“

- ***Hlavné plány na tento rok?***

„Vidím tri línie, ktoré riešime. Tou prvou je vyššia štátna pomoc v budúcoročnom štátnom rozpočte. Druhou oblasťou je práca na Spoločnej poľnohospodárskej politike po roku 2020 a množstvo zahraničných aktivít s tým súvisiacich, a to aj prostredníctvom platformy V4, Krajín troch morí, Konzorcia s českými poľnohospodárskymi samosprávami a v neposlednom rade organizáciou COPA-COGECA, ktorej sme sa vlani stali opätovne členmi. Treťou hlavnou témou je vyššia podpora pre potravinárov. Poľnohospodárskemu sektoru sa vychádza v ústrety viacerými podpornými opatreniami. Teraz nesmieme zabudnúť na potravinárov. Je totiž prirodzené, že bez silnej potravinárskej zložky, teda spracovateľského priemyslu, nemá význam liať peniaze len do poľnohospodárstva.

Silnou témou je aj legislatíva. Čaká nás diskusia napríklad k pozemkovým úpravám, nižšej DPH na potraviny a rovnako ku každému jednému legislatívnemu zámeru, ktorý nám život prinesie.

No a okrem toho budeme pokračovať napríklad v práci v oblasti stredoškolského odborného vzdelávania. SPPK zo zákona vydáva certifikáty, ktoré oprávňujú našich zamestnávateľov vzdelávať študentov v oblasti duálneho systému vzdelávania. Vzdelávať budeme aj najmladších spotrebiteľov prostredníctvom už tradičného projektu Hovorme o jedle.

Prirodzene, všetky nosné témy budeme ďalej zastrešovať mediálne a to nielen prostredníctvom tlačových správ a tlačových besied, ale aj populárnych sociálnych sietí a videí.

Verím, že práve s aktívnou podporou našich regiónov a jednotlivých členov budeme vedieť ponúknuť spoločnosti a štátu ako takému naozaj rozumné riešenia. Také riešenia, ktoré následne politici pretavia do systémových krokov, ktoré z dlhodobého hľadiska posunú úroveň slovenského agropotravinárstva o stupeň vyššie. A tým aj kredit značky SPPK.“

Zhovárala sa Jana Holéciová, hovorkyňa SPPK